

‘Beiroet zag eruit als het hart van Rotterdam na het bombardement van mei 1940’

HANS CURVERS, archeoloog

wetenschap

Een archeologische onderzoekslocatie in het centrum van Beiroet. De verwoestingen van de burgeroorlog vormden een kans voor de onderzoekers.

FOTO JOSEPH EID/AFP

Graven door vijf millennia stad

Beiroet heeft de afgelopen twintig jaar een belangrijk deel van zijn vijfduizend jaar oude geschiedenis prijsgegeven. De Amsterdamse archeoloog Hans Curvers is er sinds 1994 bij betrokken.

JOOST VERMEULEN

Toen ik in 1994 op verzoek van de Unesco in Libanon kwam om mee te werken aan een rapport over de schade die twintig jaar burgeroorlog had aangericht, trof ik in de hoofdstad Beiroet een totaal verwoest centrum aan. Vrijwel alle bebouwing tussen de haven en het parlamentsgebouw, in de voormalige middeleeuwse soeks en op het beroemde Place des Martyrs was met de grond gelijk gemaakt. Dit historische deel van de stad zag eruit zoals het hart van Rotterdam na het bombardement van mei 1940. Het was voor mij direct duidelijk dat restauratie van het oude centrum onrealistisch was.

Mede op basis van het rapport dat Curvers uitbracht, besloot de Libanese overheid dan ook om een heel nieuw centrum te bouwen. En in 1995 begon de speciaal daarvoor in het leven geroepen ontwikkelingsmaatschappij Solidere met de voorbereidende werkzaamheden.

Curvers: “Wat heel bijzonder is, is dat Solidere vanaf het allereerste moment expliciet aandacht heeft gegeven aan de archeologie. Daar had Unesco ook om gevraagd. Want hoewel door de dichte stedelijke bebouwing in dit gebied in het verleden maar weinig archeologisch onderzoek mogelijk was, was wel bekend dat het hart van Beiroet sinds de vroege bronstijd (circa 2500 voor Christus) continu bewoond moet zijn geweest. Maar waar alles precies lag, en hoe groot die Perzische, Foenicische of Romeinse nederzettingen waren, daar kon men alleen maar naar gissen.”

“Nu deed zich de kans voor om dat alles heel precies in kaart te brengen. Maar dat de ontwikkelingsmaatschappij de archeologen ook werkelijk de ruimte zou geven om daar gebruik van te maken, daar had eigenlijk niemand rekening mee gehouden.”

Bijna twintig jaar heeft Hans Curvers, die sinds 1995 voor Solidere het archeologisch onderzoek heeft geleid, systematisch elk perceel waar gebouwd ging worden op archeologische vondsten onderzocht.

“Omdat we daarbij wel aan tijdslimieten gebonden waren, moesten we vaak sneller werken dan archeologen gewend zijn. Dus niet met een tandenborstel millimeter voor millimeter het terrein afwerken, maar met

‘We moesten wel vaak sneller werken dan archeologen gewend zijn’

graafmachines de bovenste, zwaar verstoorde lagen verwijderen om zo snel mogelijk onverstoorde lagen te bereiken.” Curvers hield zich vooral bezig met de structuren, de plattegronden van gebouwen en het ontdekken van de lay-out van de antieke stad.

Dat neemt niet weg dat er in al die jaren ook spectaculaire vondsten zijn gedaan: fraaie Romeinse standbeelden, gouden kettingen en maskers, aangetroffen in een serie onbescha-

digde rotsgraven, prachtig aardewerk en munten uit verschillende tijden. Heel bijzonder was de vondst van meer dan tweehonderd munten uit de tijd van de kruisridders. Curvers: “Ook die hebben hier ooit een fort gehad.”

De fraaiste objecten krijgen ooit een plek in het nog te bouwen stadsmuseum van Beiroet. Een aantal van de belangrijke structuren, zoals een deel van het antieke hippodroom, delen van het Romeinse forum en van de Griekse citadel zijn intussen geconserveerd of in het bouwplan geïntegreerd. In de nieuwe overdekte markt is zelfs een deel van een straat uit de Perzische tijd opgenomen.

Nu de laatste percelen zijn uitgegeven, zit het echte archeologische werk er voor Curvers bijna op. “Nu kan ik eindelijk alles wat ik heb ontdekt en gevonden, uitwerken.” Curvers werkt aan een publicatie waarin de volledige plattegrond van de antieke stad zal worden opgenomen.

Nog dit jaar wordt in het centrum van Beiroet de *Heritage trail* geopend: een wandelroute langs de belangrijkste historische en archeologische plekken, gebaseerd op resultaten van Curvers archeologische onderzoek.

Colofon

De wetenschappapagina's worden mede mogelijk gemaakt door Folia, mmv Marieke Buijs.

Zie www.foliaweb.nl

Folia